

Czy zaleją nas elektrośmieci?

Jarosław Mokwiński, 20.04.2011

Dofinansowano ze środków Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Czy zaleją nas elektrośmieci?

Polska jako kraj prawa i jednocześnie członek Unii Europejskiej zobligowana jest do przestrzegania szeregu aktów unijnych (dyrektyw, ustaw, rozporządzeń). Od października 2005 r. obowiązuje w Polsce nowa ustawa o ZSEE (zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym), która za wyrzucanie elektrośmieci do zwykłych kontenerów lub porzucanie ich przy altanach śmieciowych przewiduje wysokie kary. Jednak wiedza Polaków, jak należy prawidłowo postępować z ZSEE, jest niepokojąco niska.

Elektrośmieci, to wszelkiego rodzaju zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. Są nimi nieużywane, zazwyczaj przestarzałe lub popsute urządzenia elektryczne, jak np. pralki, lodówki, sprzęt komputerowy, telefony, świetlówki, telewizory, sprzęt audio, żelazka, odkurzacze, wiertarki, zabawki i inne sprzęty. Od 2005 roku wszyscy producenci mają obowiązek umieszczania odpowiedniego oznaczenia - przekreślony kosz - na opakowaniach produktów, których nie można wyrzucać do śmietnika. Znajduje się on zatem na wszystkich urządzeniach zakupionych od 2005 roku. Oczywiście urządzenia starsze, które pomimo iż nie zostały oznakowane takim symbolem również traktowane są jako elektrośmieci.

Co zrobić z elektrośmieciami?

Przede wszystkim należy pamiętać, że elektrośmieci nie można wyrzucać do śmietnika. Mało tego, zgodnie z ustawą o Zużytych Sprzęcie Elektrycznym i Elektronicznym (ZSEE) z dnia 29 lipca 2005 r. za wyrzucanie sprzętu wraz z innymi odpadami grozi kara grzywny nawet do 5 tysięcy złotych.

Ludzie bardzo często mają nawyki chomikowania starych i zużytych, a czasami nawet zepsutych rzeczy, tak na wszelki wypadek, z nadzieją, że się jeszcze przydadzą. Prawda jest jednak taka, że stare sprzęty rzadko przydają się w przyszłości, dlatego nie powinno się ich przechowywać na strychach czy w piwnicach. Elektrośmieci można bezpłatnie oddać w specjalnie utworzonych punktach zbierania. Odpowiednio kolekcjonowane śmieci trafiają do punktów recyklingowych, gdzie w specjalnych warunkach są utylizowane, a część odzyskanego materiału trafia do powtórnego przetworzenia i wykorzystania np. 80% zużytej świetlówki można wykorzystać do produkcji nowej. Ponadto recykling pozwala bezpiecznie zneutralizować szkodliwe substancje. Elektrośmieci bezpłatnie można pozbyć się również w sklepie, ale tylko w przy zakupie nowego sprzętu tego samego typu w ilościach 1 za 1, np. można oddać stary telewizor przy zakupie nowego, starą lodówkę za nową, świetlówkę za świetlówkę,

itp. Warto też wiedzieć, że informacje obejmujące adresy punktów zbierania zużytego sprzętu, które działają na terenie gminy znajdują się na stronie internetowej danej gminy lub są podawane do wiadomości w inny zwyczajowo przyjęty sposób np. w gablotach informacyjnych.

Recykling naszym wspólnym celem

Na mocy dyrektywy unijnej, Polska zobligowana była do osiągnięcia do końca 2008 r. średniego poziomu zebranego zużytego sprzętu na minimalnym poziomie 4 kg na mieszkańca. W 2007 r. z polskich gospodarstw domowych zebrano jedynie 0,71 kg na mieszkańca. Szacowana ilość odpadów zalegająca w Polsce daje podstawy do tego, by przypuszczać, że na jednego Polaka wypada ok. 7,5 kg ZSEE. Problem jednak tkwi nie w tonażu, lecz w zebraniu ZSEE z rynku. System zbierania dopiero zaczyna się tworzyć i potrzeba jeszcze wielu lat, by rozwinął się i mógł być efektywny. Znaczącą barierą w pozyskiwaniu ZSEE jest także bardzo niska świadomość Polaków w zakresie selektywnej zbiórki odpadów w ogóle, a ZSEE w szczególności. Doświadczenia z innych krajów pokazują, że dopiero po 4 latach działania systemu i intensywnej edukacji społeczeństwa udaje się osiągnąć efektywność na poziomie 40%. Władze polskie, wraz z władzami innych krajów o podobnej sytuacji, podjęły negocjacje z Unią Europejską zmierzające do obniżenia poziomów, by realne było ich osiągnięcie w wyznaczonym terminie. Jednocześnie jednak zdecydowały one o jak najszybszym uchwaleniu stosownych ustaw, które umożliwiłyby powstanie systemu zbiórki i edukację społeczeństwa. Działania edukacyjne są niezbędne, ponieważ do tej pory Polakom nie uświadamiano potrzeby specjalnego traktowania odpadów elektrycznych i elektronicznych.

Aby dowiedzieć się więcej na temat energooszczędnych urządzeń zapraszamy na stronę www.topten.info.pl.

ARKADIUSZ OSICKI

WSZYSTKIE ELEKTROŚMIECI ZAWIERAJĄ SIĘ W 10 GRUPACH:

Wielkogabarytowe urządzenia AGD: chłodziarki, zamrażarki, pralki, suszarki do ubrań, zmywarki do naczyń, kuchenki, piekarniki, grzejniki elektryczne oraz klimatyzatory i wentylatory i inne.

Małogabarytowe urządzenia AGD: tostery, opiekacze, czajniki, odkurzacze, maszyny do szycia, żelazka, frytkownice, miksery, młynki, noże elektryczne, suszarki do włosów, golarki, zegarki oraz wagi i inne.

Sprzęt teleinformatyczny i telekomunikacyjny: sprzęt komputerowy, m.in. monitory, drukarki, kopiarki, skanery, telefony, komórki, kalkulatory, faksy, terminale,

Sprzęt RTV: radiodbiorniki, telewizory, odtwarzacze, urządzenia video, sprzęt hi-fi, wzmacniacze i instrumenty muzyczne i inne,

Sprzęt oświetleniowy: świetlówki, lampy wyładowcze oraz żyrandole,

Narzędzia elektryczne i elektroniczne: elektronarzędzia typu: wiertarki, piły, i inne narzędzia do obróbki drewna i metalu, spawarki, lutownice oraz kosiarki i inne.

Zabawki, sprzęt relaksacyjny i sportowy: kolejki elektryczne, tory wyścigowe, gry video, kieszonkowe gry, komputerowo sterowane urządzenia do ćwiczeń sportowych, automaty na żetony.

Przyrządy medyczne: sprzęt do terapii i badań, wentylacji płuc, zamrażarki laboratoryjne i inne elektryczne urządzenia medyczne i laboratoryjne,

Przyrządy do kontroli: czujniki, regulatory ciepła, termostaty, urządzenia pomiarowe i panele kontrolne.

Automaty do wydawania: napojów, słodczy oraz bankomaty.

DLACZEGO ELEKTROŚMIECI SĄ SZKODLIWE?

Elektrośmieci zawierają liczne substancje szkodliwe, a nawet trujące, które po przedostaniu się do gleby, wody i powietrza powodują nie tylko zatrucie środowiska naturalnego, ale również stanowią zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt. Są to m.in.:

Rtęć - zawarta jest w niektórych świetlówkach; jeśli trafi do zbiorników wodnych, a później przeniknie do tkanek ludzi i zwierząt powoduje zaburzenia wzroku, słuchu, mowy, koordynacji ruchów, żucia i połykania.

Związki bromu - stosowane są w komputerach; po przeniknięciu do środowiska powodują u ludzi i zwierząt schorzenia układu rozrodczego oraz problemy neurologiczne.

Kadm - zawarty w bateriach urządzeń elektrycznych; zaburza czynności nerek, powoduje chorobę nadciśnieniową, wywołuje zmiany nowotworowe, zaburza metabolizm wapnia powodując deformację układu kostnego, zaburza funkcje rozrodcze.

PCB - w urządzeniach pełni funkcje chłodzące, smarujące i izolujące; po dostaniu się do wód gruntowych przenika do gleby i atmosfery, a następnie do tkanki tłuszczowej ludzi i zwierząt powodując m.in. uszkodzenia wątroby, anomalie reprodukcyjne, osłabienie odporności, zaburzenia neurologiczne i hormonalne, opóźnienia w rozwoju niemowląt,

R-12 - czyli freon w klimatyzatorach i lodówkach pełniący funkcję chłodniczą, jest szczególnie szkodliwy dla warstwy ozonowej. Od 1998 r. nie wolno go stosować w urządzeniach elektrycznych, jednak spotykany jest w urządzeniach starszego typu,

Azbest - używany jest w urządzeniach elektrycznych i elektronicznych m.in. ze względu na właściwości izolacyjne, jest jednak przyczyną wielu chorób, np. pylicy azbestowej oraz chorób nowotworowych.

DLACZEGO ZUŻYTE ŚWIETŁÓWKI SĄ NIEBEZPIECZNE DLA ŚRODOWISKA?

Wszystkie świetlówki (w tym kompaktowe) emitują światło w wyniku wyładowań w oparach rtęci. Są niezwykle wydajne, bo zużywają nawet do 5 razy mniej energii, niż zwykłe żarówki, a świecą nawet do 15 razy dłużej. Wymagają jednak specjalnego traktowania, gdy się przepalą lub gdy postanowimy wymienić je na nowe. Zawarta w świetlówkach rtęć jest bowiem toksyczna i szkodliwa dla zdrowia. Większość Polaków o tym nie wie i wyrzucając je razem z innymi odpadami nieświadomie stwarza zagrożenie dla zdrowia i środowiska. Jedna świetlówka zawiera wprawdzie niewielką ilość rtęci (ok. 5mg) zamkniętą szczelnie w bańce, ale tysiące czy miliony wyrzuconych świetlówek z chwilą ich uszkodzenia uwalniają rtęć, która może przedostać się do otoczenia powodując jego skażenie. Wraz z wodą deszczową trafić może także do zbiorników wodnych. Rtęć metaliczna, jak też i jej opary, są wysoce niebezpieczne dla zdrowia ludzi i zwierząt. Powoduje m.in. uszkodzenie układu nerwowego, co prowadzi m.in. do zaburzeń wzroku, słuchu, mowy, koordynacji ruchu. W żadnym razie nie wolno więc wyrzucać świetlówek do zwykłego kosza!